

Konačni bi zaključak cijelog članka protiv »ignacijanskog sistema duhovnosti« bio (str. 106): »Bog ne stvara ljude na kalup, ni serijski na tekućoj vrpci. Zato i među svojim svećenicima Bog hoće da se zvijezda od zvijezde razlikuje svojim sjajem... Svaki ima svoj dar od Boga, kako bi to rekao sveti Pavao.«

Zar to netko nijeće?

I konstatacija stvarnosti (str. 106): »Ne postoji dakle samo herojska svećenička svetost. Postoji i osrednja svećenička svetost. Ne postoje dakle samo najbolji svećenici. Postoje i dobri svećenici... I »dobri« su svećenici Kristovi svećenici, svećenici koji vrše Kristovo djelo na svijetu da se jednom pridruže k najsvjetijim svećenicima na nebu... (str. 107). Crkva se ponosi svećenicima svecima. Ali Crkvi trebaju i dobri svećenici.«

To je jasno kao dan. Isusovcima je izvor velike utjehe i radosti svijest da je Družba Isusova puno pridonijela izgradnji i svetih svećenika i mnoštva dobrih svećenika, i u općoj Crkvi i u našem narodu. I u prošlosti i danas!

o. Josip KUKULJAN DI.

EXEMPLA TRAHUNT...

(naše majke i sestre)

Kako su izgledale i kako u većini slučajeva i danas izgledaju obitelji iz kojih niknu svećenička i redovnička zvanja?

Nama svećenicima, redovnicima i redovnicama i danas izgleda, da je ideal obitelji možda samo nešto malo bolji od konkretne obitelji u kojoj smo nikli. Sjećamo se svog oca, svoje majke, braće i sestara iz našeg ranog djetinjstva. Sjećamo se vjere, molitve, rada požrtvornosti, međusobne ljubavi i poštovanja u našoj obitelji. Sjećam se patrijarhalnih odnosa u radu i postupku, u shvaćanju, i sve nam to više manje izgleda idealno.

Posebno mjesto zauzima majka. Kad danas ocjenjujemo njen život i rad, njezinu ljubav, vjeru i pobožnost, moramo sebi iskreno priznati da mi ne bi mogli biti takvi, da mi ne bi umjeli tako lijepo, vješto i skladno povezivati požrtvorni, nesebični i teški rad, sa duhom vjere i pobožnosti. Mi bolje znamo govoriti o ulozi Marte i Marije, ali su naše majke bolje umjele životno povezati te dvije nerazdružive i nezamjenjive uloge.

Majka je u kući i oko nje, u polju, radila od jutra do sutra. Otac je mogao dolaziti umoran s posla, i njegov se umor poštivao, on je mogao poći i polazio je poćiniti; ali majka gotovo nije smjela biti umorna, nju je poslije ručka još čekao toliki posao sa sudem, sa pranjem, sa djecom sa stotinu sitnih, a neodgodivo važnih stvari i ona je na sve dospila. Kad su sestre ponarastle, one su preuzimale dio majčinih dužnosti, ali su u međuvremenu i braća ponarastla, pa su se majčine dužnosti proporcionalno množile (hrana, peglanje, uređivanje itd.), a sestre su se uz to spremale na udaju, ili su se okretale za drugim zvanjima izvan kuće, i majka je ostala vječna mučenica, samo što ona to nije doživljavala kao mučenje, nego je iz ljubavi sve rado, čak veselo i ponosno radila, kao da je još mlada, bolje od mladih!

Posebno se sjetimo vremena poslije našeg prvog polaska u sjemenište. U mjestu su nas već zvali »pop«, »popić«, odnosno »fratar«, »fratrić«, a naša je majka i naše su sestre veoma cijenile naše zvanje. I tad im posebno nije bilo teško učiniti nikakav napor za nas, za našu hranu, odjelo, da nama bude preko praznika dobro, ugodno i lijepo. U tom su se sestre naprosto natjecale ne samo među sobom, nego i sa majkom.

Tako smo mi u stvari primali neku materijalnu, a ne samo duhovnu i psihičku pomoć u našem zvanju i radi našeg duhovnog zvanja. Nikad nam ni na pamet nije dolazilo, da bi se materijalno odužili za sve te usluge i pažnje. Nismo se ni mogli materijalno oduživati, a s druge strane naše bi majke i sestre vrijeđala i sama pomisao da im se to materijalno volarizira, jer se to naprosto ne može, pa ni ne smije valorizirati, jer bi se tako degradirala ona uzvišena vrijednost majčinske i sestrijske ljubavi.

Kad smo došli u sjemenište ulogu majki i sestara dobile su časne sestre po našim sjemeništima. Za njih je vrijedilo, za njih i danas vrijedi, da poput naših majki nesmiju nikad biti umorne, jer ih toliko toga čeka, a sve mora biti na vrijeme gotovo. Nezamislivo je da u određeno vrijeme ne bude gotov ručak, večera, da u subotu ne bude svo rublje uredno oprano, okrpano i opeglano. Dok smo bili djeca kod kuće, naše su majke i sestre mogle reći da ručak nije gotov, da malo počekamo, mogle su na nas viknuti neka pazimo na čistoću robe, jer nije lako prati, neka ne trčimo toliko i ne deremo odjeću, jer nije lako krpiti; a u sjemništu nam časne sestre nikad nešto slična nijesu rekle. Mi nijesmo ni vidjeli, koliko se one trude, kako rano ustaju a kasno lijegaju. Za velike svetkovine, kad smo dobili ne samo obična dobra jela, nego i slatko, nismo ni pomislili, da sestre možda nijesu radi tih naših kolača uopće spavale prošle noći, a neće počinuti ni čitav taj veliki blagdan sve tamo možda do poslije ponoći.

I sav taj posao sestre su obavljale ne samo strpljivo, nego i veselo u onoj nadi da ćemo mi postati svećenici, da ćemo prikazivati Bogu nekšvunu Žrtvu Neokaljanog Jaganjca, te da će tako i njihov trud biti posvećen. Jer sestre neobično visoko cijene sveto svećeničko zvanje. Cijene ga više nego li mi sami.

Ako smo kao svećenici došli na župu, u kojoj već postoje »župske sestre«, koje možda i župniku vode domaćinstvo; onda su one i dalje prema nama vršile ulogu naših majki, onih starih majki patrijarhalnog shvaćanja, onih majki koje neobično cijene duhovno posebno svećeničko zvanje, koje nikad ne smiju biti umorne, jer ih uvijek i neprestano čeka neki posao, neki poslić, čitavo more sitnica, sva briga u kući i oko nje. I časne su sestre i sada umijele, kao i u sjemništu, možda bolje od naših rođenih majki povezati ulogu Marte i Marije. Kako li je samo crkva uredna, kad se one za to brinu! U domaćinstvu red, savjesnost!

I sve sestre to vrše s pažnjom, ne za zemaljsku plaću, nego da što više pomognu svećeniku u njegovom apostolskom radu.

Može li se njihov rad, valorizirati, naplatiti?

U »Službi Božjoj« (IV — 2. str. 157s) piše »C. Č.« o honoraru naših sestara!

Hvala Bogu, da se o tom piše! Dužni smo ne samo »pomalo« nego stvarno i objektivno »ex titulo justitiae« voditi računa o pravičnom honoraru njihova rada.

No još mnogo više od tog minimuma, dužni smo istinski i realno priznavati i poštivati taj požrtvovni rad. Stavimo ruku na srce, pa ćemo morati priznati, da sestre svoju ulogu, svoje dužnosti vrše u prosjeku savjesnije i požrtvovnije nego li mi svećenici! S kojom ljubavlju i pažnjom ona briše prašinu, mete, riba pod, pere suđe, sprema hranu, pere crkvenu robu, našu odjeću. Izvana se taj rad jedva vidi, ali taj je rad uistinu nenaplativ, kao što je nenaplativ bio rad naših majki. No, baš zato moramo iskreno poštivati taj rad, taj sestrinski trud. Moramo ih poštivati i štediti barem toliko, koliko bi poštivali i štedili svoje rođene sestre, svoje rođene majke!

Možda mi, rođeni u patrijarhalnim obiteljima a odgojeni u sjemeništim, ne možemo tako lako shvatiti svu važnost tih »ženskih« kućnih poslova, i sav trud koji je zato potreban, a s druge strane možda precjenjujemo svoje napore i smatramo ih vrijednijima ukoliko su oni direktnije povezani sa pastoralnom službom.

Trebalo bi zato malo »revalorizirati« naše poslove, pa svemu dati pravo ime. Na primjer: Uzvišenije je pričešćivati, nego propovjedati; ali je teže propovjedati, pa mi zato više honoriramo pozvanog propovjednika, nego li onog svećenika kojeg smo pozvali da nam o velikom proštenju pričešćuje. Ovom posljednjem dovoljno je da ostane na svečanom ručku! — Daleko je uzvišenije misiti, nego li ribati crkvu ili prati rublje, ali što je teže, i što bi, dakle, trebalo više honorirati? — S druge strane, iako je važnije misiti, nego li ribati crkvu ili kuhati ručak; ipak nemojmo zaboraviti da bi bilo nedolično misiti u zablacenoj crkvi, a bilo bi nam sasvim nemoguće misiti ako već par dana nismo jeli!

Trebalo bi se svim tim pojmovima malo pozabaviti, pa malo promjeniti vlastiti mentalitet. Neće nam se onda dogoditi, da poput F. Kralika u inače lijepom članku »Exempla trahunt...« (»Služba Božja« VI — 2. str. 150ss) sasvim paternalistički nabrajamo samo ono što redovnice moraju, a što ne smiju, a da se nijednom riječju ne dotaknemo župnikovih dužnosti i obaveza prema njima. Nije li, općenito govoreći, mnogo potrebnije naglasiti da svećenik poštuje osobnost, redovništvo, rad i autonomiju u povjerenim dužnostima časnih sestara!?

Svakako da je ovo drugo potrebnije naglasiti, jer se ozbirom na patrijarhalni mentalitet iz kojeg smo nikli i mi svećenici i časne sestre može dogoditi i objektivno i subjektivno dobrom i revnom svećeniku da u toj točki socialne pravde nešto previdi, a skromne časne sestre će se rađe strpiti šutiti, dok s druge strane ni prosječno dobroj časnoj sestri neće uzmanjkati poštovanja prema svećeničkom zvanju ni respekta prema župničkoj vlasti.

Ovdje nabačene misli o poštivanju rada, truda i autonomije u povjerenim dužnostima vrijeđe u osnovi i za sve osobe, koje vode župniku domaćinstvo, pa bile one i rođene sestre župnikove. Treba poštivati njihovu ljubav i nenaplativu požrtvovnost, a uz to treba realno misliti na njihovu budućnost, na njihovo zdravstveno i socijalno osiguranje, na njihovu starost.

o. Gabrijel ŠTOKALO